

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASELE IX-XII
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București
4 martie 2023
Clasa a X-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.**
- **Timpul de lucru: trei ore.**
- **Punctaj total: 100 de puncte.**

Citește cu atenție textele de mai jos.

A. Drumul până la Iosăși e plăcut chiar și ziua, dar încă în zori de zi, pe răcoare, la lumina lunii, și Iorgovan îl trecea ca prin vis. Însă numai de la Iosăși înainte era, mai ales pentru el, omul crescut la câmpie, țara minunilor nespuse. [...]

Aici era Simina.

Ce să-i zică? ce să-i facă? ce voia el cu dânsa?

Putea el, om în toată firea, să-i spună c-a venit atâta drum de dragul ei?! Ori putea să-i spună că numai din întâmplare a nimerit pe aici?!

Dar de unde știa el ce poate și ce nu poate?!

Simina, fată harnică, se sculase des-de-dimineață, căci avea urzeală-n război, și la război hărnicia se măsoară cu cotul.

Neacșu, tatăl ei, ieșise în pădure să caute lemn de juguri, și ea ședea singură la războiul pus în o poiată* din fața casei.

La moarte s-ar fi gândit Simina, dar la Iorgovan nu. Nu-i vorba, era un timp când se gândea și dânsa mult și pe când se gândea, se pomenea că plânge. Însă fetele nu pot porni ca flăcăii pe urma gândului lor, ci stau, și se gândesc, și așteaptă, și plâng, iară gândul te părăsește, când vede că nu te iai după el, și atunci se curmă și plânsul. Era frumoasă Simina și se știa frumoasă. Încă pe când era copilă simțea că toți se uită după dânsa, iar de când se făcuse fată mare, îi spuneau alții în fieștecăre zi că e frumoasă, și se vedea și ea însăși în ochii flăcăilor. Iar fetele frumoase pot să aleagă din plin. Cu toate acestea, Simina nu și-a ales ea pe Iorgovan.

S-a nimerit așa. Pe când alți flăcăi se ațineau mereu după dânsa, feciorul lui Busuioc stetea departe și numai din când în când îi zicea câte-o vorbă, pe care numai dânsa putea s-o înțeleagă, și nici aceasta nu era vorbă de dragoste, ci vorba scurtă a omului ce vrea să-și ascunză durerea. Astfel a stat timp de trei luni aproape de dânsul, iar când era să plece dânsa, el trei zile de-a rândul n-a mai dat pe acasă, pentru ca nu cumva să deie față cu dânsa.

Văzându-l acum intrat pe porțiță, ea își curmă lucrul, aruncă ochii la el, puse încet suveica pe pânza întinsă, apoi se ridică și-și făcu cruce.

Un fior, unul singur, îi trecu tot trupul și o aruncă cu un an în urmă: îi venea să închidă ochii și să se repeadă la el.

El însă venea zâmbind și liniștit, ca și când abia ieri s-ar fi despărțit de dânsa.

— Așa-i că te miri? zise el oprindu-se în fața ei, însă fără de a privi drept la dânsa.

— Nu știu, îi răspunse ea, începând să tremure, știu însă că-mi pare bine.

— Am venit să te iau la seceriș!

— Mai știu și eu?! zise ea. Taica n-avea de gând să meargă ăstimp.

— Dar tu aveai? întrebă el.

— Nici eu, răspunse ea hotărât.

— Ei! atunci te-am văzut măcar, grăi el cu glasul înecat, poate că e mai bine așa.

— Mai știu și eu?! zise ea, și lacrimile o năpădiră.

Iorgovan își mușcă buzele și se uită împrejurul său: ar fi voit să rumpă, să frângă, să spargă; nu cuteza să se uite drept la ea; i se închideau ochii când o vedea, căci simțea, că îndată ce o vede, îi vine s-o apuce și s-o strângă în brațe, încât să-i piară pofta de a mai plânge.

— Degeaba te uiți, grăi dânsa, că nu-i nimeni acasă; și chiar dac-ar fi, mie nu mi-e rușine să plâng.

— Atunci de ce plângi? grăi el apropiindu-se de dânsa. Am venit eu ca să te văd plângând?!

— Mai știu și eu de ce ai venit! răspunse ea așezându-se și întorcând fața de la dânsul.

Iorgovan începu să-și rumpă c-o mână unghiile de la cealaltă. În cele din urmă el o apucă cu vârful degetelor de mână și-i zise:

— Simino! Auzi tu, Simino?! Fii cuminte. Uite, zău că-mi pierd și eu sărita. Și de ce?!

Ea își șterse ochii și se întoarse spre el.

— Tot am vrut să te întreb, îi zise apoi, și nu știu de ce nu te-am întrebat: ce vrei tu cu mine?

El dete din umeri.

- Nimic! Știi numai că-mi ești dragă de mi s-au urât zilele.
— Dragoste-n sec! zise ea. Eu dragă și tot eu arsă de dor.
— Așa-i, răspuse flăcăul, știi că-i așa.
— Atunci dă-mi pace!
— Dar tu de ce nu-mi dai mie?!

Ea se uită lung la el, dar nu-i răspuse nimic.

— Așa e! grăi lorgovan strâmtorat. Tu nu ai alergat după mine, dar m-ai făcut pe mine s-alerg.
Dar cine știe, poate că e mai bine așa!

El ar fi voit să-i zică multe, și multe ar mai fi avut ea să-l întrebe, dar mai departe urmau lucruri despre care el nu putea să vorbească și pe care ea ar fi voit să le afle oarecum pe simțite. Rămaseră dar tăcuți, ea șezând în război, iar el răsămat pe stâlpul șurii, și cum steteau așa, fieștecare simțea că este un lucru de sine înțeles să steie așa și să tacă.

Așa i-a găsit Neacșu când s-a întors de la pădure.

Ioan Slavici, *Pădureanca* (1884)

**poiată* – (reg.) șopron; adăpost rudimentar

B.

Întoarsă de la sfârșitul acestei primăveri, licențiată cu diplomă, Despina făcea zile amare părinților săi. Voia să practice avocatura în proaspăt înființatul barou bucureștean. Voia să publice la gazeta domnului Ioan Slavici, la *Timpu*. Lua în răs încercările mamei sale de a aduna în casa lor toată crema tinerilor armeni cu ceva poziție socială, pentru că la avere nu prea îi căuta doamna Agopian, mulțumind lui Dumnezeu că nu este nevoie. Curat „băiatul tatii”.

Cu ziarul împăturit sub braț, Despina intră în prăvălia cu miros oriental, se strecură printre butoiașele cochete, micuțe, căptușite cu pânză curată de cânepă, așezate de domnul Spiru drept în mijlocul prăvăliei, cu dichis în calea clientului. Boabele de cafea luceau întunecat în lumina dimineții din ce în ce mai puternică. În fiecare butoiaș se găsea alt soi. Boabele erau negre-tăciune sau ciocolatii, unse ori uscate, cum fuseseră fierțe în lapte sau numai prăjite. Despina le ocoli ca una care le știa locul cu ochii închiși și dispăru în spatele draperiei care ascundea scara interioară.

Știa că se va stârni furtuna de pe urma articolului semnat de ea în ziar. Se mira numai că trecuse vama întregii redacții a ziarului, care se opusese până acum cu tărie. Cel puțin să nu-l semneze, îi propuseseră la una dintre vizitele ei. Amenințase atunci că se va duce la *Adevărul*, care va fi astfel cel dintâi ziar din țară care va publica un articol semnat de o femeie.

— Sau mergeți la revista doamnei Maria Rosetti, cu articole despre gospodărie și cu sfaturi despre tinerele mame, zâmbi șăgalnic redactorul, stârnind încă și mai abilit ambiția Despinei de a publica într-un ziar „de bărbați”.

Ajunsă în camerele spațioase de deasupra prăvăliei de cafea, se feri cu pași iuți din calea mamei sale, pe care o auzea în salonul mare, și se ascunse în salonaș. În răsfațul lor pentru fata care altfel le era lumina ochilor, soții Agopian îi meniseră în loc de o singură încăpere în casa părintească, trei, dintre care una era un salonaș, copie fidelă a celui mare al doamnei. Despina dorise ca mobilier numai un fotoliu alături de fereastră și un scrin înalt, un *secrétaire** utilat cu cele trebuincioase scrisului.

Aici se ascunse din calea doamnei Agopian. Voia să apuce să aștearnă pe hârtie încă o seamă de gânduri, toate lipsite de cumiștenia care se cerea de la ea, înainte ca știrile zilei să ajungă la urechile mamei sale.

Începuturile sunt atrăgătoare. Toată lumea iubește colile albe de hârtie. Un început nu are niciun trecut, nu poartă povara niciunei vinovății. Ne-am născut dormici de a aparține și ne facem loc cu coatele spre înainte, căutând mereu în jur oameni sau situații în care să ne regăsim.

Regăsirea alungă singurătatea. Căutările acestea neobosite fac ca orice început să aibă atâta farmec. Sperăm că ne vom regăsi aici, în ceea ce începe. În povestirea aceasta. Nu din nestatornicie căutăm noi și noi începuturi, ci din teama de a nu fi străini de tot și de toate.

Teama de a nu fi înțeleși de nimeni, de a nu ne regăsi în trăirile nimănui ar trebui să ne dea de gândit. Poate fi dovada că suntem rupți din ceva mai mare, care a fost întreg și acum este spart în sute și mii de „eu” „eu” „eu”.

Tocul îi rămase o vreme în aer, în așteptarea inspirației. O trezi o ușă care se auzi în apropierea micului ei salonaș de domnișoară răsfațată. Ca să nu i se usuce penița, puse repede tocul înapoi în călimară și suflă peste literele îndrăznețe. Doamna Agopian schiță un ciocănit superficial și intră înainte să primească răspunsul Despinei.

— Nu ești Iulia Hasdeu, să știi, spuse dumneaei cu reproș, înțelegând dintr-o privire că fata scria.

Simona Antonescu, *Fotografal curții regale* (2015)

**secrétaire* – mobilă prevăzută cu sertare (în care se țin documente, acte etc.) și cu placă rabatabilă care servește la scris

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Ilustrează, prin două exemple, o funcție a comunicării identificată în textul *Fotograful curții regale* de Simona Antonescu. **5 puncte**
2. Prezintă relația narator – personaj în fragmentul extras din *Pădureanca* de Ioan Slavici. **5 puncte**
3. Motivează prezența elementelor nonverbale în dialogul dintre Simina și Iorgovan, din textul *Pădureanca* de Ioan Slavici. **5 puncte**
4. Evidențiază o modalitate de caracterizare a Despinei din textul *Fotograful curții regale* de Simona Antonescu. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre semnificația următoarei secvențe din textul *Fotograful curții regale* de Simona Antonescu: *Regăsirea alungă singurătatea. Căutările acestea neobosite fac ca orice început să aibă atâta farmec. Sperăm că ne vom regăsi aici, în ceea ce începe. În povestirea aceasta. Nu din nestatornicie căutăm noi și noi începuturi, ci din teama de a nu fi străini de tot și de toate.* **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea

(35 de puncte)

Imaginează-ți că ești Despina, personajul din textul *Fotograful curții regale* de Simona Antonescu. Redactează o pagină de jurnal de 150 – 300 de cuvinte, în care să surprinzi relația mamă-fiică, valorificând textul dat. Data redactării jurnalului este 4 martie 2023.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea

(35 de puncte)

Scrive un eseu de 600 – 900 de cuvinte despre *libertatea de exprimare a sentimentelor*, pornind de la cele două texte citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.